

Kleinbedrijf Index

10e editie, juni 2023

Samenvatting KBI

Optimisme van ondernemers keert terug, maar niet bij iedereen; brede nood aan groei- en verduurzamingsfinanciering

Dit is alweer de tiende Kleinbedrijf Index en de tweede flitspeiling, een verkorte versie van de index.

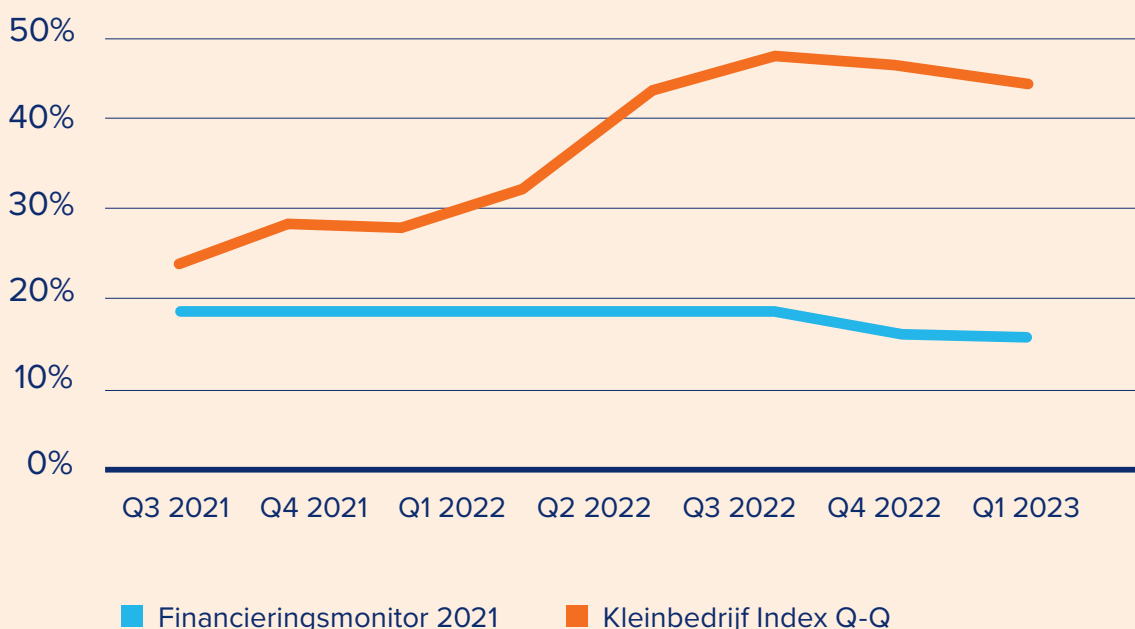
Ondernemers zien de zon weer schijnen. Het ondernemersvertrouwen schiet omhoog van een bijna neutrale +5 naar de hoogste meting van +30 sinds de start van de KBI. Veel ondernemers verwachten betere omzetten te realiseren in Q2. Het optimisme is ook terug te zien in het aantal bedrijven dat zegt te groeien: de helft van alle ondernemingen groeit. Daarnaast herstelt 33% van de bedrijven van coronaperikelen of andere marktverstoringen. En het aantal opheffingen zakt verder terug van 5% naar 4,4%.

Voor het eerst sinds de start van de Kleinbedrijf Index verdient meer dan de helft van de ondernemers (53%) meer dan het minimumloon. Het aantal ondernemers dat onder bijstandsniveau verdient, zakt licht naar 29%. Niet in elke sector gaat het even goed. Vooral in de horeca (40%), detailhandel (37%) en met name de culturele sector (66%) moeten te veel ondernemers leven van een beloning onder bijstandsniveau.

60% van de ondernemers wil investeren in maatregelen om het energiegebruik terug te brengen. Hierin loopt de horeca voorop. Zij kiezen niet voor één specifieke maatregel, maar eerder voor een combinatie van maatregelen: het plaatsen van zonnepanelen (63%), een elektrische bedrijfsauto (61%), de aanschaf van energiezuinige machines en apparatuur (60%) en isolatie (51%) worden het meest genoemd.

Sinds begin 2021 volgt KBI de kapitaalbehoefte in het kleinbedrijf. Die blijft de afgelopen kwartalen boven de 40%. De kapitaalbehoefte wordt aangewakkerd door twee aanwijsbare factoren. Het aantal bedrijven dat groeit, stijgt en herstelt flink door. Juist bij hen ligt de financieringsbehoefte. Daarnaast willen ondernemers investeren in energiebesparing. De behoefte aan kapitaal is significant hoger in de technische sector (54%) en veel lager bij de zakelijke dienstverleners (31%) en de culturele sector (21%). Ook rapporteren ondernemers met personeel (47%) een hogere behoefte aan financiering dan ondernemers zonder personeel (38%).

Kapitaalbehoefte mkb

Omdat subsidies pas vergoeden nadat de ondernemer zelf de investeringen bekostigt, zijn deze niet effectief. Veel ondernemers hebben juist gebrek aan kapitaal. Het is daarom niet verwonderlijk dat maar 5% van de ondernemers de afgelopen 12 maanden gebruik heeft gemaakt van subsidies. Juist in een periode waarin energiekosten de pan uit rezen. Ook weten maar erg weinig ondernemers (4%) de weg te vinden naar goedkope leningen voor verduurzaming van hun energiegebruik. In veel gevallen is dat onnodig duur en ingewikkeld. De komende 12 maanden geeft 7% van de ondernemers aan gebruik te willen maken van subsidies en financieringen voor verduurzaming. Vooral horecaondernemers en ondernemers in de zorg/verzorging hebben een sterkere interesse in deze instrumenten. De zakelijke dienstverlening, de detailhandel en de culturele sector hebben de minste interesse in dergelijke regelingen.

Aanbevelingen

- Zorg voor een eenvoudigere subsidieaanvraag, waarbij de ondernemer via een depotstelling niet zelf de energiebesparende maatregelen hoeft voor te financieren.
- Kom met een landelijke laagrentende lange lening voor energiebesparingen, waarbij financiering van meerdere besparingsmaatregelen tegelijkertijd mogelijk zijn
- Nog steeds kan 47% van de ondernemers nauwelijks of niet rondkomen. Het is onontkoombaar dat gemeentes vaker gesprekken voeren met ondernemers over hun levensvatbaarheid. Daarin zal ook directe inkomenssteun nodig zijn en begeleiding/omscholing naar de arbeidsmarkt.

stemming!

AmTran

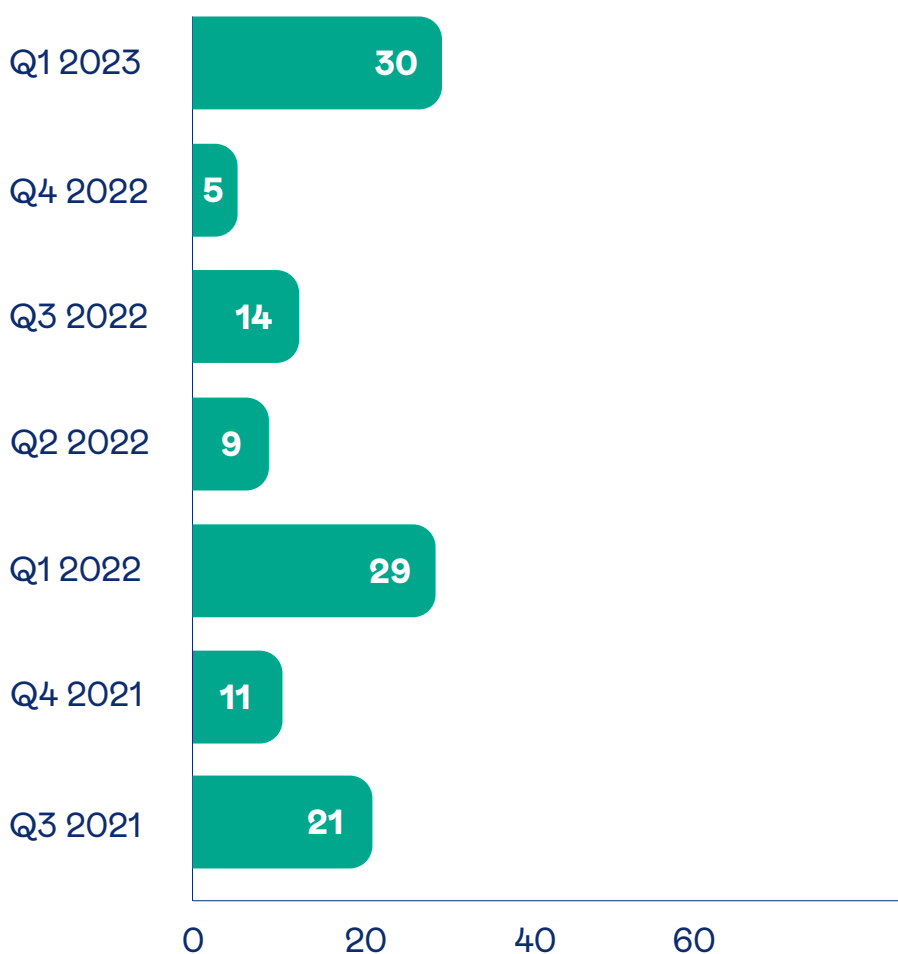
Definitie: Bij het ondernemersvertrouwen wordt gemeten of men meer of minder omzet verwacht in het volgende kwartaal.

Ondernemersvertrouwen

Het ondernemersvertrouwen stijgt significant van +5 naar +30.

Het ondernemersvertrouwen neemt sterk toe na een daling in Q4 2022.

Er zijn weinig sectorale verschillen. Alleen in de culturele sector denkt men aan verdere krimp, terwijl andere sectoren overwegend groei en herstel verwachten. Er zijn geen verschillen tussen starters en gevestigde ondernemers en ondernemers met en zonder personeel.

Definitie: Hierbij wordt gekeken naar hoeveel procent van de ondernemers meer dan het minimumloon verdient.

Ondernemersloon

Het ondernemersloon stijgt flink. Voor het eerst meten wij dat de 53% van de ondernemers een ondernemersloon hebben boven minimumloon.

Niet in elke sector gaat het even goed. Vooral in de horeca (40%), detailhandel (37%) en nog erger de culturele sector (66%) moeten teveel ondernemers leven van een beloning onder bijstandsniveau.

Ondernemerslonen van starters zijn gelijk aan die van gevestigde ondernemers. Het ondernemersloon van ondernemers met personeel is hoger dan het ondernemersloon (59%) van ondernemers zonder personeel (49%). 53% ondernemers verdient meer dan het minimumloon. 18% ondernemers verdient minder dan minimumloon, maar meer dan bijstandsniveau. 29% ondernemers verdient onder het bijstandsniveau.

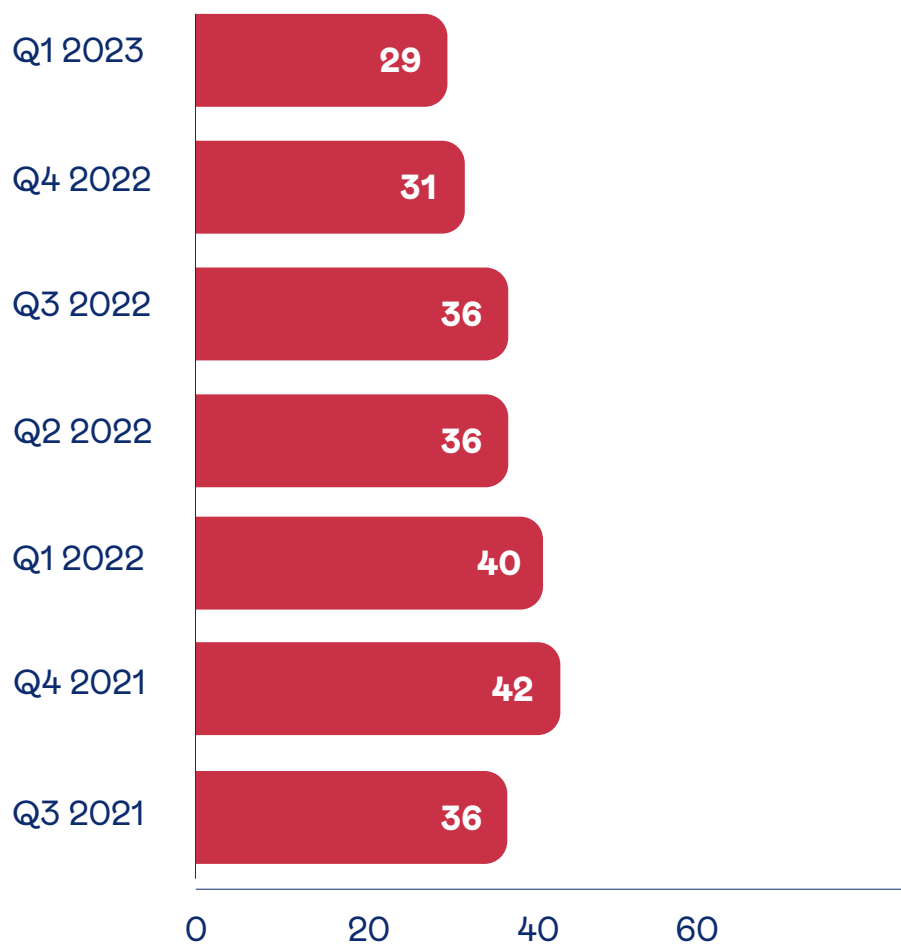

Definitie: Hierbij wordt gekeken naar hoeveel procent van de ondernemers onder bijstandsniveau verdient.

Armoede index

Het percentage ondernemers dat onder bijstandsniveau is nagenoeg gelijk gebleven in vergelijking tot Q4 2022.

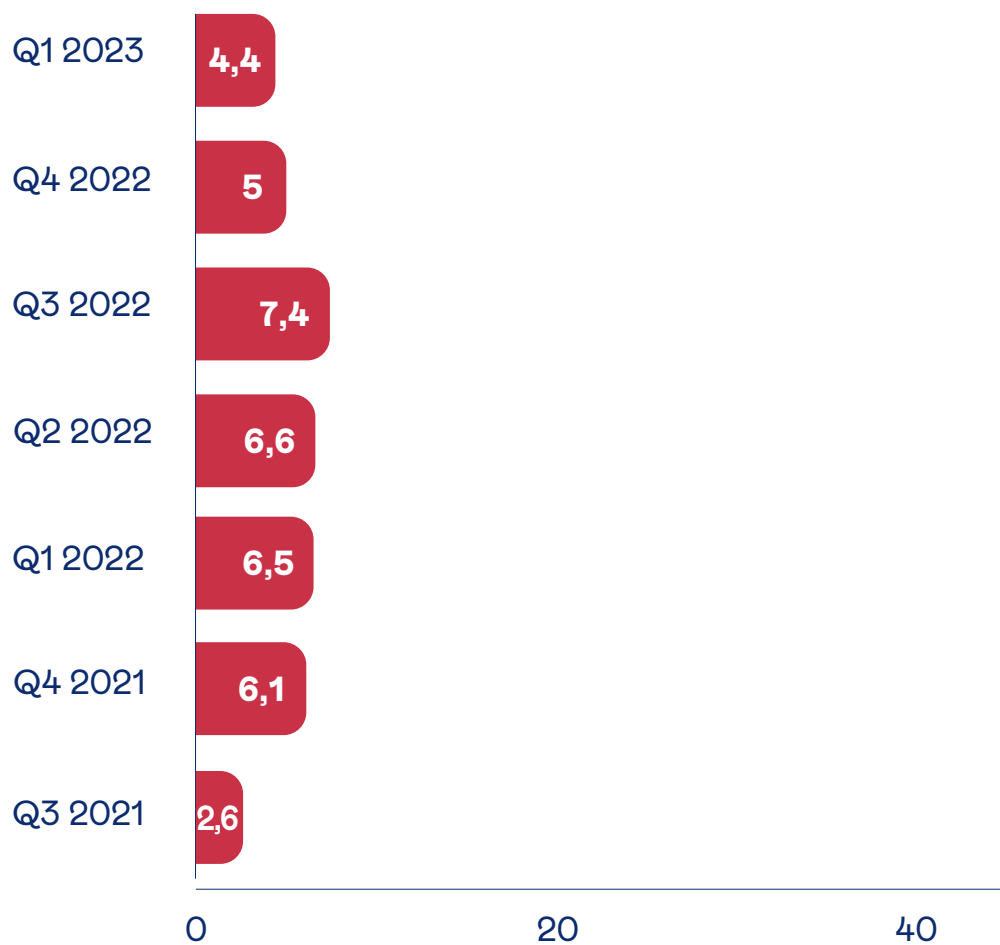

Definitie: Het percentage ondernemers wat denkt binnen een half jaar zijn of haar zaak te moeten sluiten.

Stakingsindex

Stakingsindex daalt van 5,0% naar 4,4% in Q1 2023. Alleen de culturele sector wijkt af, daar is de stakingsindex met 16% het hoogst.

Definitie: In welke mate ondernemers zich gestrest voelen.

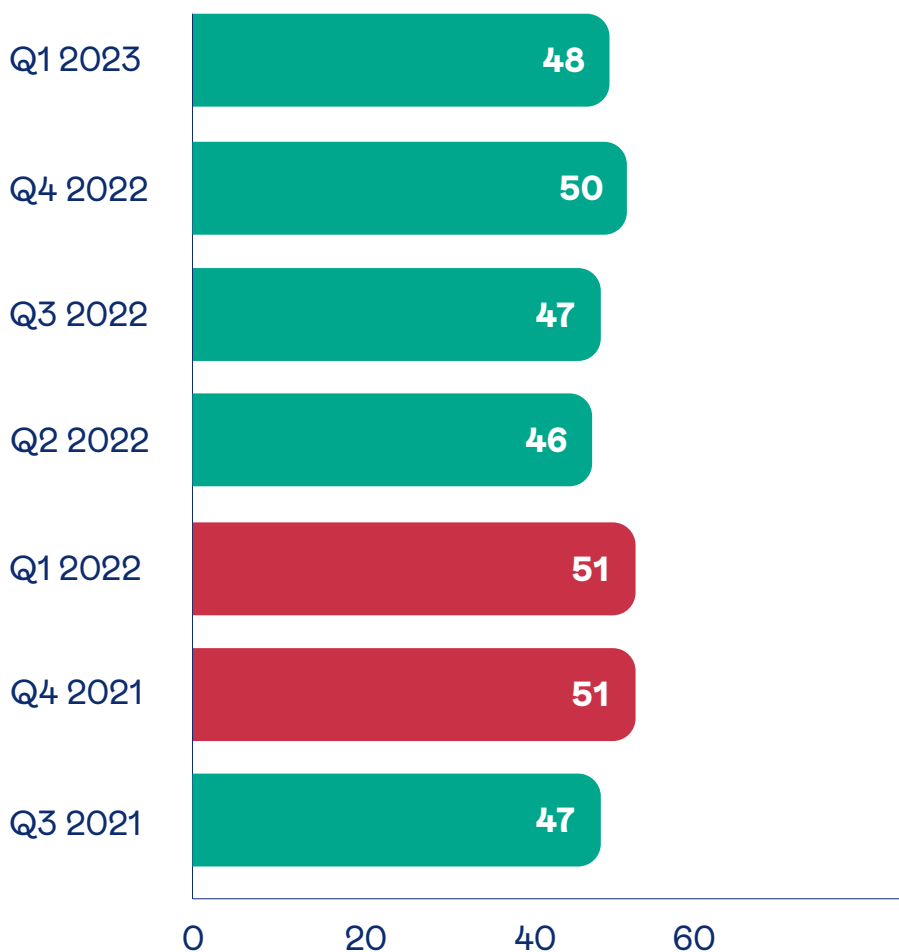
Stressniveau

Het gemiddelde stressniveau van ondernemers daalt licht maar niet significant van 50% in Q4 2022 naar 48%. Die score is significant hoger in de culturele sector (58%) en de horeca (53%) en de detailhandel (53%).

Het percentage ondernemers met 76 of hoger, een uitzonderlijk hoog stressniveau, blijft constant op 16% in Q1 2023. Hoge stress niveaus voor langere tijd verlagen de kwaliteit van (financiële) beslissingen en leidt tot burn-out verschijnselen.

De stressscore bij starters en gevestigde ondernemers is vergelijkbaar. Ondernemers met personeel (53%) scoren significant hoger in vergelijking tot ondernemers zonder personeel (46%).

Stresslevel ondernemers: (1 - 25 laag, 26 - 50 gemiddeld, 51 - 75 bovengemiddeld, 76 - 100 hoog)
Ondernemers met personeel investeren net zoveel als ondernemers zonder personeel.

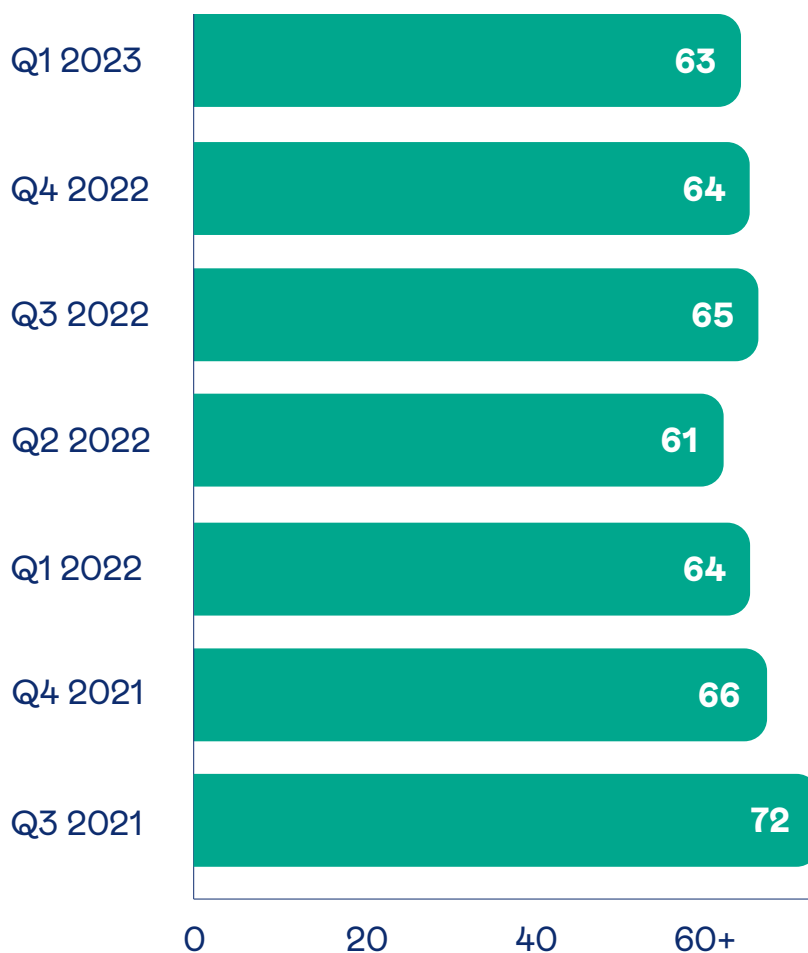

Continuïteitsindex

De continuïteitsindex is vrijwel gelijk aan die van Q4 2022.

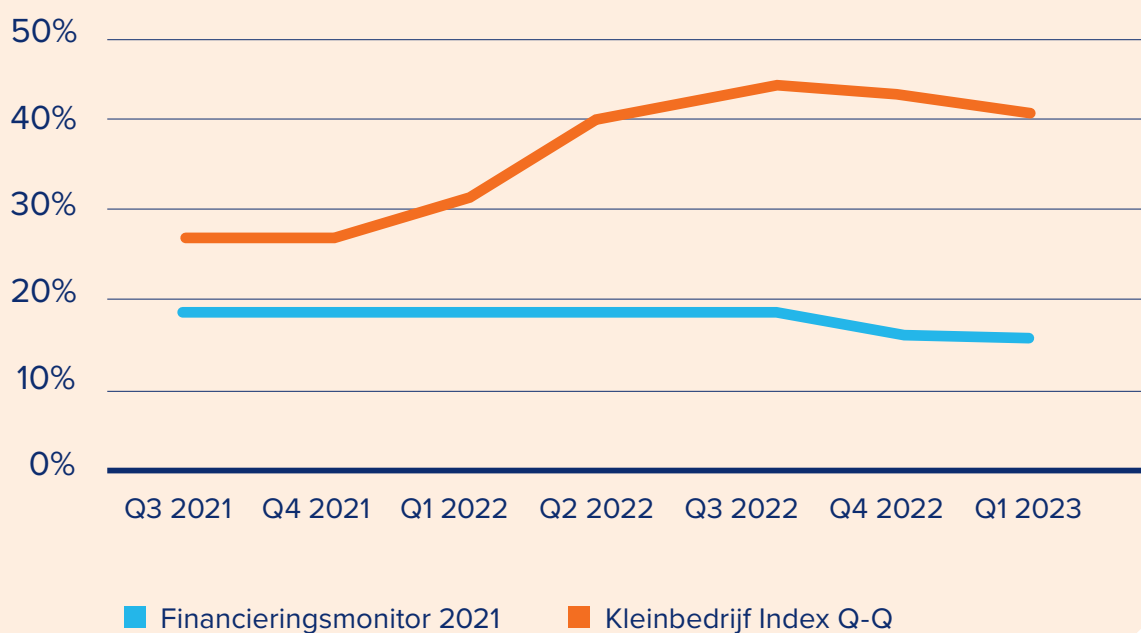
De horeca (53%), de technische beroepsbeoefenaren (57%) en de (detail)handel (58%) hebben een significant lagere continuïteitscore dan de andere sectoren. Starters hebben dezelfde continuïteitscore als gevestigde ondernemers.

Definitie: Het percentage ondernemers dat voldoende middelen heeft om het bedrijf voort te zetten.

Ondernemers zonder personeel hebben dezelfde score als ondernemers met personeel. Nog steeds meer dan 40% van de ondernemer heeft behoefte aan extra kapitaal (42%). De behoefte aan financiering blijft onveranderd hoog. Zeker in vergelijking tot de CBS Financieringsmonitor 2022, die op 16% uitkomt. Onze metingen zijn actueler en bestrijken daarnaast een bredere groep ondernemers die het CBS uitsluit.

Financieringsbehoefte kleinbedrijf

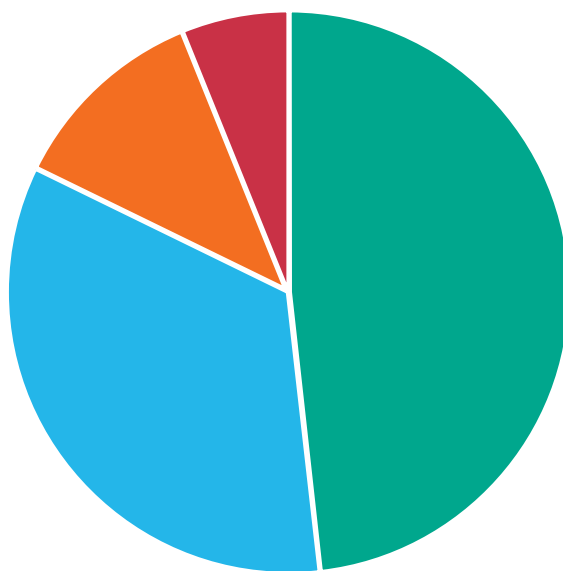
De behoefte aan kapitaal is significant hoger bij de technische beroepsbeoefenaren (54%) en veel lager bij de zakelijke dienstverleners (31%) en de culturele sector (21%). Ook rapporteren ondernemers met personeel (47%) een hogere behoefte aan financiering, dan ondernemers zonder personeel (38%). Er is een geen verschil in kapitaalbehoefte tussen starters en gevestigde ondernemers.

Behoefte aan financiering

Het zijn juist de gezonde bedrijven die de financieringen nodig hebben.

Financieringsbehoefte en bedrijfsvooruitzichten

■ Groeiend

■ Herstellend

■ Achterblijvers

■ Verwachte opheffingen

Ook hier zijn sectorale verschillen te bespeuren. Technische beroepsbeoefenaren hebben de grootste financieringsbehoefte (54%), de zakelijke dienstverlening (31%) en de culturele sector (21%) de laagste. Ook rapporteren ondernemers met personeel (47%) een hogere behoefte aan financiering dan ondernemers zonder personeel (38%). Overige sectoren bewegen zich rond het gemiddelde van 42%.

Investeren in energiebesparing

Al in de Kleinbedrijf Index Q3 2022 hebben wij aandacht besteed aan dit onderwerp. Nog steeds wil een forse meerderheid (60%) van de ondernemers investeren in energiebesparing, als zij daartoe de middelen hebben. In de horeca (70%) en de zorg/verzorging (68%) is die wens het hoogst.

Het gebrek aan kapitaal zet bij twee derde van deze ondernemers een rem op die noodzakelijke investeringen.

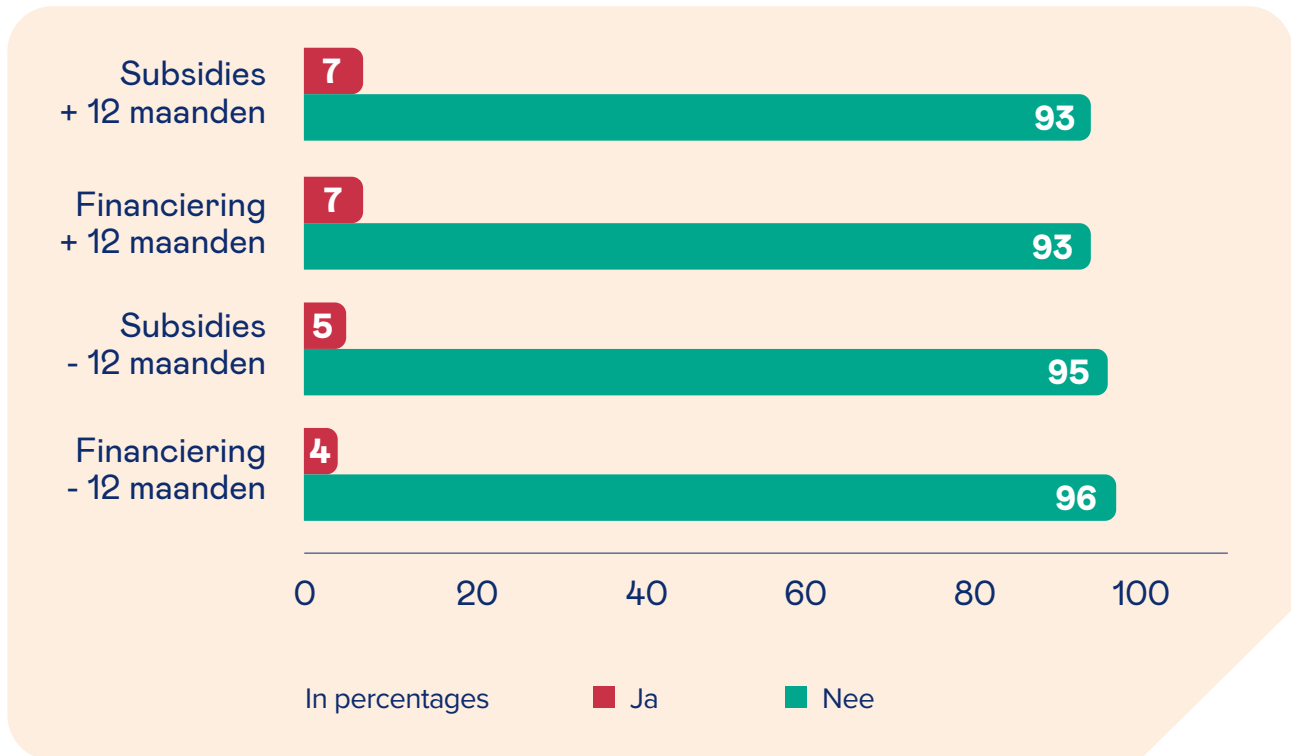
In welke maatregelen willen zij investeren?

Q3 2022	Q1 2023	
1. Zonnepanelen	64%	63%
2. Elektrische bedrijfsauto	57%	61%
3. Aanschaf energiezuinige apparatuur/machines	63%	60%*
4. Isolatiemaatregelen	59%	51%

* 10% lager bij zzp'ers i.v.g.t. met personeel

Maken zij dan gebruik van duurzaamheidssubsidies of speciale laagrentende financieringen?

Gebruik komende +12 en afgelopen -12 maanden

Er zijn grote sectorale verschillen in de eerdere aanvragen en toekomstige interesses voor subsidies en financieringen. De hoogste interesse van deze regelingen zit bij de horeca en zorg/verzorging sectoren. De laagste interesse ligt in zakelijke dienstverlening, de (detail)handel en de culturele sector. Ander sectoren zitten rond het gemiddelde.

Daarnaast zijn bedrijven die onvoldoende kapitaal tot hun beschikking hebben en ondernemers met personeel het meest geïnteresseerd in verduurzamingssubsidies en voordelige verduurzamingsfinancieringen.

Subsidies werken nu niet omdat ondernemers die moeten voorfinancieren, terwijl veel ondernemers juist onvoldoende over onvoldoende eigen middelen beschikken. Financieringen zijn lastig vindbaar en per provincie en gemeente zijn er verschillen.

Happy Hoys
www.happyhoys.co.uk

Samenstelling van het panel

Het panel was dit kwartaal 11.000 ondernemers qua omvang.

De vragenlijst is tussen 23 mei en 1 juni ingevuld.

Het betrof een flitspeiling met sterk verkorte vragenlijst met 70% minder items dan in voorgaande rondes. De vragenlijst heeft ook korter opengestaan (10 dagen).

In deze ronde hebben 1107 respondenten de vragenlijst ingevuld, een response van 10%. Er is niet nagebeld. De vragenlijst is net als in andere rondes digitaal toegestuurd. Er is op de meeste items een geringe data-uitval. Er zijn 121 respondenten niet meegenomen in de analyses. Zij voldeden niet aan het uren criterium van de Belastingdienst voor ondernemerschap. De meeste vergelijkende analyses zijn gebaseerd op 861 - 947 waarnemingen. Daar waar dit lager is, wordt dit gemeld bij de indexen.

De kenmerken van de deelnemers zijn door de kortere vragenlijst minder compleet dan in vorige rondes, maar daar waar uitgevraagd (vrijwel) identiek gebleven.

- 41% van de ondernemers is starter (maximaal 5 jaar actief).
- 94% van de ondernemers heeft minder dan 10 personeelsleden, 62% zijn zelfstandig beroepsbeoefenaar zonder personeel.
- 19% heeft de BV als rechtsvorm, 16% een maatschap en 63% is eenmanszaak.
- De sectoren horeca (9%), (detail)handel (18%), zakelijke dienstverlening (15%), technische beroepen (15%), zorg/verzorging (8%) en de culturele sector (4%) zijn goed vertegenwoordigd.
- Hun leeftijd is tussen de 25 jaar en 70 jaar, de meeste zijn 41 jaar - 55 jaar (40%)
- 100% van de ondernemers voldoet aan het uren criterium van de Belastingdienst.

Hoewel ons panel qua kenmerken representatief is voor het kleinbedrijf, is er een bias aanwezig in ons panel. De sectoren hebben een andere verhouding dan de Nederlandse populatie en het percentage zzp'ers is ondervertegenwoordigd in vergelijking tot de Nederlandse populatie. Het overgrote deel van de bedrijven hebben voldoende goede plannen en economische onderbouwing voor een lening bij Qredits of Cultuur+Ondernemen. In die zin geven de uitkomsten een te positief beeld. De precieze uitwerking van deze mix is niet bekend.

Alle uitkomsten en analyses zijn ongewogen scores. Er wordt wel steeds getoetst op significante verschillen tussen sectoren, starters en gevestigde ondernemers en zelfstandige beroepsbeoefenaren en ondernemers met personeel. Wanneer daarover niets wordt vermeld zijn er geen verschillen aanwezig.

**Voor meer informatie over
dit rapport kun je terecht bij:**

André Dolsma

E: a.dolsma@qredits.nl

T: 06 51 56 84 23

Verveelvoudiging voor eigen gebruik is alleen toegestaan met bronvermelding:
Van Teeffelen, L. (2023), KBI Q1 2023. **Het optimisme is terug, sterke nood aan
groei- en verduurzamingfinanciering.**

Qredits / HU / ONL / Cultuur+Ondernemen

